

ETNOFLESZ

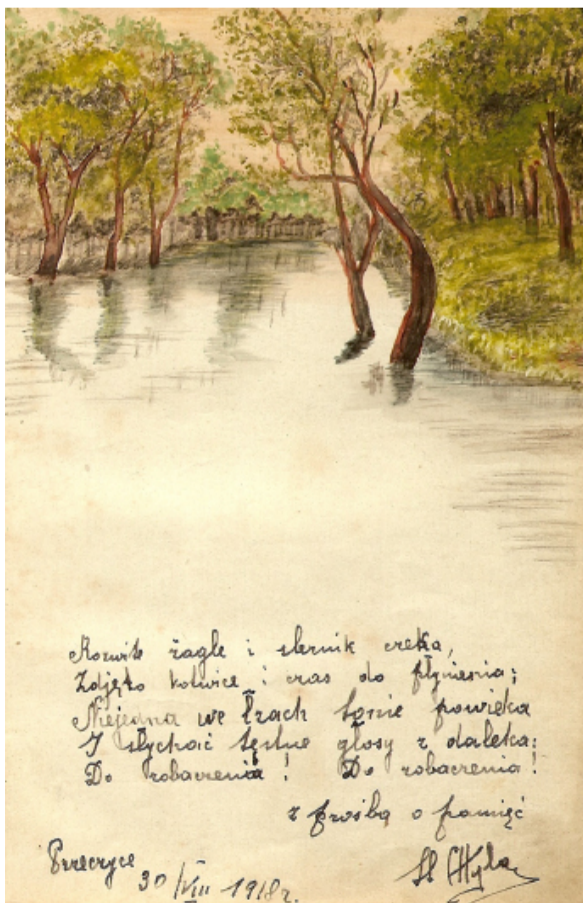
NAJŚWIEŻSZE INFORMACJE Z MUZEALNYCH MAGAZYNÓW

MUZEALNE SZTAMBUCHY

Do zbiorów muzeum zakupiono niedawno kilka pamiątek z lat 1914-1942. Tego typu przedmioty od bardzo dawna były popularne wśród tych, którzy chcieli zatrzymać w swej pamięci na dłużej ślady dawnych przyjaciół, uczuć, spotkań, wydarzeń. Już w średniowieczu do tzw. ksiąg rodowych wpisywali się domowi goście. Od XVI wieku w *Album amicorum*, czyli Albumach przyjaciół zamieszczono myśli filozofów, cytaty z poezji starożytnej. Na przełomie XVIII i XIX wieku szlachcianki i mieszczańki zaczęły prowadzić albumy zwane *sztambuchami* lub *imionnikami*. Popularne stały się wówczas krótkie wiersze przeznaczone do wpisania w pamiętnik. Ich autorami bywali często wielcy poeci: Juliusz Słowacki, Adam Mickiewicz, Aleksander Puszkina. Słynne były *imionniki* Maryli Wereszczakówny (ukochanej Adama Mickiewicza) i Salomei Bécu (matki Juliusza Słowackiego) z odręcznymi wpisami wielu sławnych osób. Pod koniec XIX wieku niemalże każda pensjonarka była właścicielką albumiku, w którym oprócz wierszyków i „złoty myśli” znaleźć można było rysunki, wklejone zasuszone kwiatki, a nawet pasma włosów.

Tematami pamiętnikowych wpisów były najczęściej miłość i przyjaźń. Często mówiono w nich o Bogu i ojczyźnie oraz zachęcano do uczciwości i pracowitości. Z czasem obok wierszy i sentencji „na serio” zaczęły pojawiać się w pamiętnikach wierszyki żartobliwe, niektóre wpisywane np. „do góry nogami”. Liczne z nich przetrwały kilkadziesiąt lat i znaleźć je można także we współczesnych pamiątkowych albumikach. Publikuje się również antologie wierszy pamiętnikowych, zaliczanych przez folklorystów do zjawisk z pogranicza folkloru i kultury popularnej.

A oto kilka przykładów sztambuchowych wpisów z muzealnych zbiorów:

*W jakiegokolwiek życia doli,
W jakiegokolwiek świata stronie
Póki nam Bóg żyć pozwoli
Póki serce bije w łonie
„Kochajmy się!” (1926)*

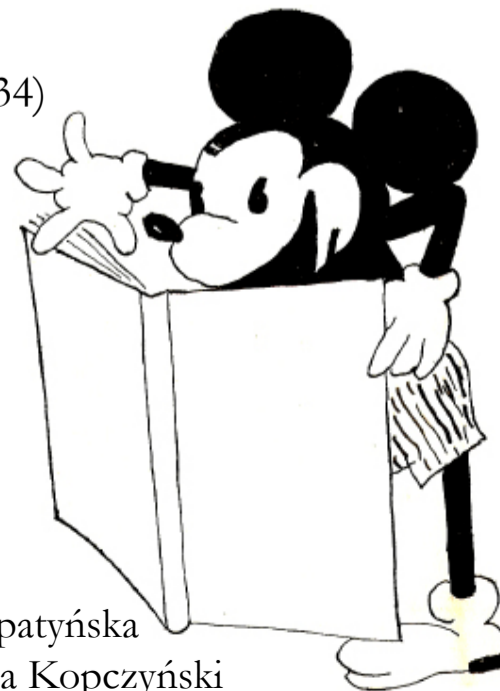
*Gdy w bólu pełnej życia niedoli
Dusza się mroczy, serce zboli,
Ach! Jakże miło znaleźć bliźniego
Co smętnej duszy bóle współczuje:
Jedno litosne jego wejrzenie
Słodzi nieszczęsnym gorzkie cierpienie. (1935)*

*Do wpisania słów pamięci
Ja dopiszę jeszcze:
Kochaj Boga i Ojczyznę
Boś Ty polskie dziewczę. (1935)*

*Jeśli Cię w życiu boleśnie kto zrani
I w sercu Twoim utworzy się blizna
Pomnij! Iż więcej cierpiąta nasza Ojczyzna (1939)*

*Być może w jakiej szczęśliwej chwili
Ręka Twa powolnie pamiętnik rozchyli.
Być może i o mnie wspomnisz.
Pamiętnik zamkniesz i znowu zapomnisz (1928)*

*Bim, bam, bum!
Piękny Twój album.
Lecz piękniejsza właścicielka
Co ma oczka jak perłka! (1934)*

Tekst i wybór: Hanna M. Łopatyńska
Opracowanie graficzne: Kuba Kopczyński